

V PREDAVANJE - УТВРЂИВАЊЕ И АНАЛИЗА ФИНАНСИЈСКОГ РЕЗУЛТАТА

1. МЕТОДЕ УТВРЂИВАЊА ФИНАНСИЈСКОГ РЕЗУЛТАТА

a. КЊИГОВОДСТВЕНА МЕТОДА

b. БИЛАНСНА МЕТОДА

2. РАСПОДЕЛА ДОБИТКА И ПОКРИЋЕ ГУБИТКА

3. АМОРТИЗАЦИЈА КАО ДОДАТНИ ИЗВОР АКУМУЛАЦИЈЕ

Само утврђивање финансијског резултата детаљно је обрађивано прошле године из предмета „Рачуноводство пољопривредних предузећа“. Овде се укратко најпре подсећамо најважнијих ствари, јер је то битно за даље разумевање „анализе финансијског резултата“. Потом примењујемо одговарајуће методе анализе, као би добили најважније показатеље стања и кретања.

Званични финансијски резултат предузећа утврђује се обавезно на крају обрачунске (пословне, календарске) године у оквиру поступка израде Завршног рачуна. Званични финансијски резултат се према важећој законској и рачуноводственој регулативи утврђује у финансијском књиговодству (кл. 0-8).

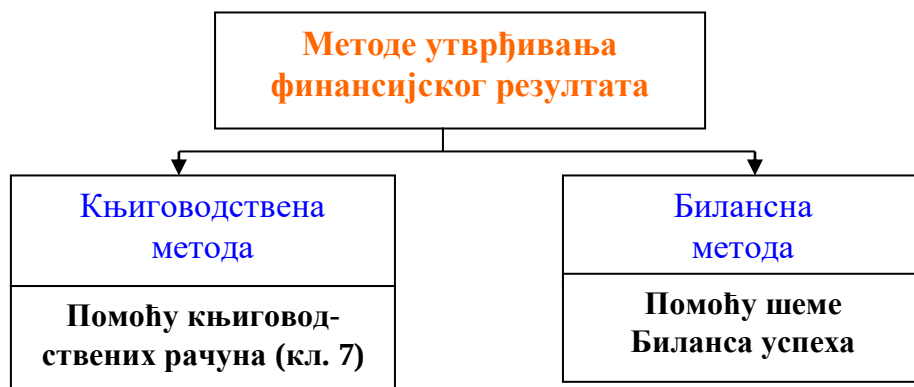
Предузеће може за сопствене потребе да утврђује и финансијски резултат у погонском књиговодству (кл. 9), по методу „*Трошкова продатих учинака*“. Предност је што овај резултат може да се утврђује аналитички (за краће временске периоде, по појединим гранама, врстама производњи, сродним групама производњи, организационим деловима, тржиштима и сл.). На овај начин се, наравно, може утврђивати резултат и на нивоу предузећа као целине за годину дана (интерни биланс успеха). Утврђивање резултата у погонском књиговодству препоручљиво је из управљачких разлога, иако по закону није обавезно.

Званични финансијски резултат привредног субјекта изражава се у облику добити или губитка, као што је приказано на следећој шеми. Нето добит или нето губитак представљају, дакле, коначан финансијски резултат предузећа, односно у крајњој линији, најважнији показатељ успеха за обрачунску/календарску годину.

Резултат пословног субјекта се у нашем обрачунском систему обавезно утврђује:

1. књиговодственом методом - помоћу књиговодствених рачуна у кл.7, и
2. билансном методом - помоћу званичне шеме Биланса успеха.

Независно од примењеног метода, **укупни (коначни) резултат** предузећа утврђује се као **разлика** између укупних прихода и укупних расхода. Међутим, књиговодствено-технички, се он утврђује као збир следећих **подрезултата**:

- пословни резултат (60-65 минус 50-55)
- резултат финансијских прихода и расхода (66 минус 56)
- резултат осталих прихода и расхода (67 и 68 минус 57 и 58)
- резултат пословања које се обуставља (69 минус 59).

РЕЗУЛТАТ ИЗ РЕДОВНОГ ПОСЛОВАЊА

Ако је неки од наведених подрезултата губитак (тј. **негативан**) онда се његов износ при утврђивању укупног резултата наравно **одузима**.

КЊИГОВОДСТВЕНОМ МЕТОДОМ се финансијски резултат утврђује на рачунима групе **71 и 72 (шема)**. Ове групе рачуна служе за закључак рачуна расхода и прихода, при чему се истовремено утврђује и финансијски резултат предузећа. У том поступку се утврђују следећи појединачни елементи резултата (на **710** – Резултат редовних прихода и расхода и **711** – Резултат пословања које се обуставља; **720** – Бруто резултат предузећа и **724** – нето резултат предузећа), тј. *као што је то рађено на вежбама уз комплетан пример на крају и приказано на шемама – следећа страна*.

На конту **720** формира се **бруто резултат** предузећа (тј. добит или губитак пре опорезивања). Овај резултат се потом коригује за порезе на резултат (**724**) које је предузеће аконтативно уплатило у току године, и добије се нето резултат предузећа (**724**). Нето резултат се преноси на konto **341– Нераспоређена добит текуће године**, односно на **351- Губитак текуће године**. На овим контима се исказује у Билансу **стања** за текућу годину, а већ при отварању књига за наредну годину они се пребацују на konta **340 – Нераспоређена добит ранијих година**, односно **350 – Нераспоређени губитак ранијих година**.

УТВРЂИВАЊЕ ФИНАНСИЈСКОГ РЕЗУЛТАТА

50-58 - Редовни расходи (без конта 510)			710 - Резултат редовних прихода и расхода			60-68 - Редовни приходи		
1)	125.000	825.000 (15)	15)	825.000	979.000 (15a)	15a)	979.000	335.000 (4)
6)	330.000		156)	154.000				420.000 (5)
7)	175.000							255.000 (13)
8)	195.000							-31.000 (15)
Σ	825.000							979.000 Σ
59 - Губитак пословања које се обуставља			711 - Резултат пословања које се обуставља			69 - Добитак пословања које се обуставља		
10)	38.000	38.000 (15)	15)	38.000	16.000 (15a)	15a)	16.000	16.000 (11)
Σ	38.000				22.000 (156)			16.000 Σ
			712 - Пренос укупног резултата					
			15в)	132.000	132.000 (156)			
			720 - Бруто добит или губитак					
			15г)	132.000	132.000 (15в)			
481 - Обавезе за порез из резултата			721 - Порески расход периода					
		22.000 (12)	12)	22.000	22.000 (15г)			
341 - Нераспоређени добитак текуће године			724 - Пренос нето добити или губитка			351 - Губитак текуће године		
		110.000 (15д)	15д)	110.000	110.000 (15г)			

БИЛАНСНОМ МЕТОДОМ се финансијски резултат утврђује помоћу званичне шеме **Биланса успеха**. Такође се утврђује по појединим елементима, односно појединим врстама прихода и расхода (*званична шема Биланса успеха, што се детаљно обрађује у другим наставним јединицама*).

И књиговодственом и билансном методом мора се наравно добити **исти финансијски резултат**.

Код обе методе се, дакле, укупан резултат у суштини утврђује **аналитички**, тј. по појединим врстама прихода и расхода, што се шематски може приказати на следећи начин:

Добитак или губитак из редовног пословања		
	+ или -	
Добитак или губитак пословања које се обуст.		
	=	
БРУТО резултат (добитак или губитак)		
	- или +	
Порез из резултата *		
	=	
НЕТО резултат (добитак или губитак)		

* Треба нагласити, да ако се добије **негативан бруто резултат** (тј. бруто губитак), онда се нето губитак (тј. укупан губитак) добије тако што се још дода (сабере) и **порез** на резултат. У случају добитка је обрнуто.

При утврђивању нето резултата предузећа могуће су следеће **варијанте**, независно да ли се користи билансна или књиговодствена метода:

1. Предузеће оствари бруто и нето **добитак** (прва колона у табели)
2. Предузеће оствари **нето губитак**, са следећим подваријантама:
 - а) Предузеће оствари **бруто добитак**, али недовољан за покриће аконтативно уплаћеног **пореза** из добитка. У овом случају нето губитак се утврђује тако као **разлика** између плаћеног пореза и оствареног бруто добитка (друга колона);
 - Када су укупни расходи већи од укупних прихода, тј. оствари се **бруто губитак**. Укупан или нето губитак се добија као **збир** бруто губитка плаћеног пореза из резултата (трећа колона).

ОПИС		ДОБИТАК	ГУБИТАК I Варијанта	ГУБИТАК II Варијанта
класа 6	+ Укупни приходи	995.000	886.000	870.000
класа 5	- Укупни расходи	863.000	866.000	915.000
конто 720	= Бруто добит (или губитак)	132.000	20.000	-45.000
конто 721	- Порез на резултат	22.000	32.000	11.000
конто 341 (или 351)	= Нето добит (или губитак)	110.000	-12.000	-56.000

2. РАСПОДЕЛА ДОБИТКА И ПОКРИЋЕ ГУБИТКА

Реч је о распоређивању **нето** добити, односно покрићу **нето** губитка.

Утврђена добитак/губитак се исказују у билансу стања текуће године (на контима **341** односно **351**). Они представљају компоненте укупног капитала предузећа (у пасиви), с тим што је губитак одбитна ставка, тј. одузима се.

При отварању књига за наредну годину они се пребацују на конта **340**– Нераспоређена добит ранијих година, односно **350** – Нераспоређени губитак ранијих година. Расподела добитка, односно покриће губитка не врше се, међутим, у години у којој је тај резултат утврђен, већ најраније у наредној години. Начин расподеле/покрића у великој мери зависи од организационо-правног статуса предузећа, односно структуре основног капитала. Законом није прецизно дефинисан рок до када се распоред/покриће мора извршити.

ДОБИТАК акционарског друштва распоређује се у складу са статутом друштва, на основу одлуке коју доноси **скупштина** акционара, а након усвајања финансијских извештаја. Ако друштво има губитак из ранијих година, онда треба прво да га покрије, а тек евентуални остатак добити да распоређује.

Добит се може распоређивати према следећем приоритетном редоследу:

1. за покриће **губитка** из ранијих година,
2. за **законске резерве**, ако су предвиђене посебним законом,
3. за **дивиденде** акционарима,
4. за **статутаарне и друге резерве** у складу са статутом,
5. за повећање **основног капитала** (за ову намену се могу користити и већ формиране резерве),
6. за учешће **запослених** у добити,
7. за посебна учешћа **чланова управе** у добитку, у складу са актима друштва.

Део добити који остане у предузећу (ставке 2, 4 и 5) представља акумулацију предузећа, тј. у крајњој линији служи за повећање капитала.

Такође постоји могућност да се одмах не распореди сав добитак, већ да се део остави за наредни период, па чак и до следеће године.

ГУБИТАК у суштини представља део капитала који је кроз пословање дефинитивно изгубљен. То значи да је сопствени капитал на крају обрачунског периода **мањи** од сопственог капитала на почетку обрачунског периода.

Утврђени губитак, исказан при отварању књига на конту **350**– Губитак ранијих година, покрива се на следеће начине:

1. на терет **нераспоређеног добитка** из ранијих година, наравно ако постоји,
2. смањењем **резерви**,
3. смањењем сопственог **основног капитала**,

Ако се губитак не може покрити на наведене начине, онда се као евентуални извори за његово покриће могу појавити и: **дотација**, отпис **потраживања** поверилаца.